

KARMELO CEDRUN

Porterue da lekurik txarrena

KARMELO CEDRUN (1930-)

Carmelo Sedrún Ochandategui 1930eko abenduaren 6an jaio zen, Oromiñoko Katea baserrian, Amorebieta-Etxano udalerrian dagoen, baina elizaz Iurreta den alderdian; bizimodua ere Iurreta aldera egiten zuten.

1947an fitxatu zuen Athleticetik. Raimundo Pérez Lezamaren ordezkoko pare bat urtez egon ondoren, 1951ko apirilaren 15ean debutatu zuen (Athletic Club 3- Sevilla FC 0). 1954-55eko kopa irabazi zuten (Athletic Club 1- Sevilla FC 0). Hurrengo urtean, liga eta kopa, biak irabazi zituzten. Eta 1957-1958an ere kopa irabazi zuten (Athletic 2 – Real Madrid 0). Athleticetako atezain titularra izango zen 13 urtez, harik eta Jose Anjel Iribar heldu zen arte.

Karmelo *RCD Español*era joan zen, eta Di Estefanorekin jokatu zuen. Han hiru urte igarota, Estatu Batuetako *Baltimore Boys* taldeak kontratatatu zuen hango futbol txapelketa berrian jokatzeko.

Estatu Batuetatik bueltan entrenatzen hasi zen, eta hainbat talde gidatu zituen 1972 eta 1989 bitartean: *Barakaldo*, *Logroñés*, *Cultural Leonesa*, *Celta de Vigo*, *Real Murcia*, *Real Jaen*, *Balompédica Linense*...

Ahotsak webgunean Nerea Goiriak egindako bideoetan oinarritu gara testu hau osatzeko.

Athletic-Barcelona: Karmelo László Kubalaren penaltia gelditzen.

PORTERUE

Cedrun

Badakixu, derrigor juen biher soldau elekziñue eitte'otsuenien, *donde toca...* Telmo Zarraonandiarri Ceuta tokau dxakon, eta Afrikara juen bi'ixe'aben, eta Athletidxek galdu aben ligie... Zarra ez eguelako... Athletidxe ezan listo ibili, ze ipini b'otsien *Zarra* edo *Sarra* sortue eitteko orduen... Baia, Zarra, zelan famosue zan, ba, *Z* letriek urte'otsonien, Afrikara juen biher... Ezin ixen zan etorri hiru-lau hillabetien, eta horregaittik galdu aben Athletidxek ligako kanpeonatue... Eta atzetik etorri gintzezan beste batzuk. Gu gara Sedrun... baia, Athletidxek aldatu aben hasierako letrie, *Cedrun* ipini abien... *La ese* urte'aben Afrikara, eta 254 ni Cedrunekin geratu nitzen etxien... Athletidxek ipini abezan Sedrun, Cedrun 443 eta Ledrun, ezeitten tokau Afrikara... Orain, gu Cedrun gara... Zelako jaleue... ze nire anaidxieri, Cedrun ipintiarren, segiduen tokau dxakon Kanarietara...

Gure aitte Bilbon jaidxo zan, baia Euban hazi zan... Haren aittek, umie nora eruengo't, eta Eubako baserri baten itxi aben, pagaute-edo, ta hantxe... Gero Bilbotik urten ein biher ixen'aben Santanderrera edo zerera, eta Ospiziora sartu bi'aben. Eta Eubara juen zan umiori Ospizidxora sartzeko, baia, umien bille juen zanien bertako baserriko gixonak esa'otsen... bost jaten edo sei igual, da, hau umiau bertan geldittuko da geugaz... Gure ama Oromiñokue zan, betiko Oromiñokue: Otxandategi, Bediaga... Horrexegattik dekuaz nik hiru apellidu bakarrik, aittittek Sedrun emo'tsen aitteri, baina amamak ez. Amarenak bi. Horrexegattik nau ni hiru apellidugaz: Sedrun, Otxandategi, Bediaga...

Baia, orain Cedrun naz, karneta eta dana Cedrun. Telefonuen Sedrun dau, beste guztidxetan Cedrun. Ostantzien, igual ointxe be bialduko gaittue Afrikara.

Oromiñokue

Enaben nik jakin nun dauen be Etxano. Omenajie ei'ostienien internazionalien jokatzen nabelako, omenajie eta, orduentxe lelengotaz... Billurraz egon nitzen esateko, ba, lelengotaz nator ni hona... Jaleua ez eitten egon. Gu Oromiñokuek ixen gara beti... Oromiño eta Idxorreta... Baia, errekie, Oizetik datorrena, pasetan da gure ezkerretik, hamenguek, errekatik hona danak diez Etxano-Amorebieta... Hiru-lau baserri gauz eta hirurek Etxano-Amorebieta... Horregaittik, errekiegaittik... Baia, elizie Idxorreta, ta kanposantue Idxorreta...

Oromiñon, baserridxen jaidxota, beratziz neba-arreba ixen gara, beratziz, beratziz... Eukin gañun suertie, beti olgetan, Idxorretara mezara, da beti olgetan...

Gerra denporan be, abioiek eta bonbak, eta han egoten gintzezan... Aitte falta, aitte gerran... Aitte –hamengo jente guztidxe badakixu nundik ibili zan– zerien... Hárek eukitte’ abiezan pistolak eta zerak, tiro bat ein ezkerro, ordu betien ezi’abien geidxau bota... ta bonbak goitik behera jausten, kontuek atara zer ixen zan ha... Frankogaz ez, aitte hamenguekin ibili zan, hamengo kuadrilliaz, hárek eskopetakin nora zuez ba... Bestiek gañetik abioiek, bonbak eta *la ley*... Gu beratzi ume etxien amagaz, aitte nun dauen be ez gañun jakin... Gerran, Oromiño, enue esaten... baia txarra ixen zan, bando asko egon zan... ta enbidixie, ta amorratute jentie... Pasetan zan jente asko, kamioiek, odola ta, *eriduek*, ta txarto... Pasau eitten zien itzelezko zerak Oromiñotik... Gu, abioiek etozenien, zubidxen azpire ... Zelan dauen gure aurrien zubi bat, ba, haraxe behera, bonbak eta botate’ abiezan, eta guk suertie eukin gañun... hantxe barruen.

Eskolie

Eskolara oñez jueten nitzen, ensegida gure etxetik Oromiñora, egun guztidxetan jueten nitzen, *profesora* onak egoten zien, eta gogorak... emote’ oskuen, bueno... Ta hantxe, ba, euskeraz ezin zeinken eñ... proibidute egon zan, eta erderaz... Ta erderaz, ta erderaz... Ta gure amak ez aben jakin erderaz, eta beti euskeraz, etxien euskeraz, baia zerien, beti-beti kastigaute... ensegida kastigeta’abien, *orden tajante de Franco*... *prohibido euskera*. Maisue Valladolidekue zan, Zorita, akordetan naz, fenomenue... Okerra, baia erakutsi *de maravilla*. Eta Idxorretako beste *profesor* bat be egon zan, parientie eitten dana gure andriaz... ha be egon zan gero, eta orduen akabau naben... Oromiñoko eskolan egon nitzen hamabi urtera arte, eta zelan lekurik be ezan egoten, *profesorak* esa’osten: geixau ezin geinke hamen erakutsi, eta jentie zelan datorren... *Han acabado tus estudios*, eta orduen Idxorretara...

Hamabi urtegaz juen nitzen, hillien pagau eitten zan, partikularra ixen zan-da... Munitxa, haixegaz ikasi naben, *profesora* harekin amaitu naben *Comercio*... Da eurek apuntau ostien gero Ortiz de Zarate fabrikan. Egon zien zerak, esamiñak bihera hartzeko, da enaben presentau gure ixen, ze ondiño Oromiñokue, ondiño pixka bat kortotxue ixen nitzen-da...

Juen da atara naben lelengokuen. Mekanografo, da lelengokuen... Da hantxe, hantxe ofiziñan egon nitzen urte bi edo hiru... Urte bi pentsetan dot...

Da handik, ba, fubolera, benenue eukin gañun guk fubola buruen, beti fubola, beti fubola...

Piñuen artien

Zelan hasi nitzen fubolien? Oromiñon, kamiñuen, da gero piñudidxen, piñuen artien jokatzten... Bueno, akordetan naz gero be, hurrengo egunien Madrilen kontra jokatu bi'gañun da, orduen ezan konzentretan, da ni Oromiñon piñudidxen jokatzten neure lagunekin... Jo, oiñ hórretako bat ein baleike, pekatue, botako leukie multie... Ni trankillo, hantxe egoten nitzen edozeinen moduen, lagunekin, ederto.

Oñez, Durungora etorten gintzezen oñez, Kulturala ikusten da holan, lagun artien, beti nire bizi guztidxe deportie ixen da... Kulturalien enaben jokatu... Ez, ba. Kulturalien etorri zien neure eske, baia, nik billurre edo zera euki naben, ze Kulturalien itzeleko porterue egon zan jokatzten, eskuekin dde... Esate'abien dozena bat arrautza eskuetan eukitte'abela, eta billurrez, enitzen juen... Da juen nitzen Zorrontzara, Amorebietara, baia sei hillabete bakarrik ein naben Amorebietan, handik Athletire...

Urritxen jokatu naben, han nik jokatzé' naben zerien, badakixu zelan ibiltten zan, iguel zapatarik ezan egoten jokatzeko, eta batien *cuarenta y cuatro*, bestien *cuarenta y dos*, eta háixekin jolasten, háixekin, baia ondo, ederto, ederto...

Lelengotan, Oviedon hasi nitzen entrenetan. Oviedok gure ixen nindduen hartu, ta hamazazpi urtegaz juen nitzen bertara. Oromiñora, etxera, jode!, itzeleko kotxiaz etorri ziren, hartu ta hara erueteko, eta gure amak esate'aben: «Oviedo? Nun dau ba Oviedo?», gure amak... Koñetuaz eta Amorebietako direktibo bataz juen nitzen. Aste guztidxe entrenetan, eta partiduetan. Ta akordetan naz, ezkintzen arregletan diruaz. Gitxi falta, e... Ta baten juen nitzen ni ekipo suplentiaz Oviedoko titularren kontra, ta irebazi. Itzeleko partidue egin naben, eta klubean geratu giñen arregletako gauzak... Eta bittartien, ni deskantsetan, kotxe bat heldu zan hotelera: «¿Carmelo? Ahí, sí, está ahí». Athletidxe bota aben kotxe bat, hartu ta Bilbora etorri nitzen.

Konparau, Oviedo, bizi guztidxen egoteko. Bilbon etxien nau, Oromiñon nau, eta firmau naben Athletidxen. *Benenue* ezin itxi-tte, bueno, Athletidxe etorri zanian neure eske, nok esan ezetz Athletidxeri orduen...

Athletidxe

Zenbat urtegaz hasi nitzen? Hamazazpi-hamazortzi urtegaz debutau naben Athletidxen. Kontuen hartuixu hamengo mutille, jode, pixkat *kortotxue* ta zera, da han Iriondo, Venancio, Zarra, Panizo, Gainza... Kasetan, ba, billurrez. Da, bueno, debutau naben, da pozik... Danak, Zarrak da danak lagundu ostien itzelien, da bueno, handixik ingo nabezan gero hamasei urte...

Lezaman ez, San Mamesen bertan entrenetan gañun, edo Indautxuko kanpuen, edo Arenasen, eta horretaraxe... Oingo moduen ez, oingo moduko fазille ez gañun ixen guk fubola. Jueten gintzezan trenien, jeneralmente bost urte edo sei urte ein nabezan nik trenien jueten... Oromiñotik bizikletan Eubara. Hartu bizikletie, eta hartu trena Euban, eta Bilbora. Bilbon hartu autobuse, Miserikordidxa eta San Mamesera. Holan egun guztidxetan. Gero aiñeketan entrenamentue pasau, hartu atzera be autobus hori, zelan deko izena horrek?, Miserikordidxa. Eta handik aiñeketan trenera. Trenak itxaron eitte'oskun, ze beti emoten geuntsezan inbitaziñuek makinistieri... Gu aiñeketan beti, Eubara jueten nitzenien, *No está Carmelo?* Eta bestiek, *Allí viene, hay que esperar...* Jentie nigaz ederto portau da beti.

Ni Lezamaren atzien parau nitzen. Lezamak partido bat edo bi ez aben jokatu ondo, eta Iraragorrik, Iraragorri ixen zan nire entrenadorie, eta, *cómo...* *A este aldeano lo sacamos...* Eta *venga, aldeano...* eta handixik, ba, hasi nitzen jokatzan eta zenbat urte, zenbat partido...

Artetxe, Markaida, Arieta, Uribe y Gainza ixen zan, hórrekin jokatu dot, hiru urte. Lehenau, Iriondo, Benanzio, Zarra, Panizo, eta Gainza, hórrekin sei urte jokatu naben, gatzetan. Gehidxen irabazi dogune kanpeonatue geu gara, neure ekipue. Bost kanpeonato, kopa ta liga... Ez zan egoten oingo moduen europeue ta, kopa ta liga... Zenbat jente, zenbat jente Madriler ta... Danetarik onena Madrileri irabazi geuntsenien, *en el 58*, finala bere kanpuen, Bernabeun... Jaleo itzelak egon zien, ze ezkañun jokatu gure ixen han... Bartzelona eliminau gañun, eta gero Madrilen... Eta bueno, Francok esa'aben, *Aquí mando yo, y aquí...* Bi ta bapez irabazi geuntsen eta ha ixen zan ha... Franco, kopien eske juen giñenien, ze berak eukitte'aben han kopie, hará gorantza tribunara ekipo osue. Eta akordetan naz Piru Gainza kapitana heldu zala, ta, *Otra vez aquí?* Eta Piruk esa'otsen: *Y el año que viene también...* Akordetan naz, ze ederra ixen zan, *negro* egon zan ha guk irabazitte, beti irabazten gañun da, kontue ataraixu...

Bartzelonaren kontra irabazi gañun Kubala etorri zanién honantza, justuen, baia, ostu ei'oskuen... Bi tte bat, Kubalak pentset'ot sartu abela bigarrena... Beti eukin gañuzen gauzak gatzau irabazteko, arbitrue, bestie, edo beti zeozer... badakixu zer egoten zan orduen. Baia, gu ekipo ona ixen giñen, edozeiñi irabazteko modukue... Halan da be, jan da edan libre. Pixue emoten bazañun, *tu no puedes pasar de ochenta y cuatro*, bueno, hortxe... Nik eztot eukin sekule problemarik pisuaz, eta jan, beti jaten, eta problemarik sekula bez. Baia badakixu zer ixeten zan hamengue...

Partido aurretik ixeten zan beti *una sopita, merluza y un poquitin de carne*. Beti hoixe, beti iguel gero frutie edo zeozer. Batzuk, nerbiosuek, ez abien hartzen kafie, baia nik kafie derrigor hartu biher, kafie beti kanpora urten baño ariñau. Garaik,

por ejemplo, kasetan hartze'aben kafe eta koñaka. Beti trago bat. Esate'osten estoy nervioso, estoy nervioso, hartze'aben botellie, ahora, ahora veremos!

Gaur egunien eñ ezker, doping... Kontrolik ezeuen orduen, baia hartu be ezkañun eitten, batzuk ardaue edate'abien, nik eztot edaten ardaurik, batzuk bai... Zuk garbidxe jateko badekozu, nahikue da. Guk ezkañun jaten fideorik edo espagetirik... Jueten giñen astelehenien edo martitzenien zerera... zelan deko izena, kilo bat eta erdiko txuletie jaten beti, Berrizera, hiru lau edo bost jueten giñen, han txuletie jan, da ederto...

Oñ eztozu ikusten zelan dauzen? Eskeletiko. Holakorik eztogu eñ, eta ordu t'erdi ibiltten giñen aineketa geldittu barik. Oñ ikusten dozu... sei partido jokatu dabie eta indderra falta dxakie. Ia nok irabazten dauen...

Txanpion

Neu'pe jokatu dot txanpion, Manchesterri irabazi geuntsenian lesionau nitzen ni. Emo'ostien ostikada itzela han...

Hamen, bost da hiru, edurraz... Edurra, honetaraixeko edurraz jokatu gañun, *cinco tres*, esat'abien *el mejor partido que se ha jugau*... Zerak markaute egon zien pintura gorridxaz, eta baloie ixen zan gorridxe, ze edurraz ezin zan, gorridxaz bakarrik... Manchester United ona zan, kanpeoie zan Inglateran orduen, eta hamar internacional bai... Hamen irabazi gañun bost da hiru, eta han galdu gañun bi ta bapez. Kanbidxau ei'oskuen, diabruek, hamen zelan ikusi'oskuen itzeleko ekipue giñela, Old Trafford eukien baia kanbidxau abien Manchesterren kanpo txar batera, kakatzie ta ure...

Garaik emo'osten pelotie apurtxo bat labur, eta delantero zentruie ixen zan *noventa tantos kilos*, jode, ta banue hartzen da jote'oste, ta belaune apurtu osten. Baia ensegida kurau osten, hogeta bat egunien; derrigor sartu biher Athletire, ze kanpeonatuen lelengo juen gintzezan-da... Miñek asko, baia Oromiñoko erre kara hankie sartute, urek itzeleko hotza. Oñ *hielo* emoten dabie, ez? Lehen Oromiñoko errekie, Oizeko ure... Medikue ona eukin nabien nik, Mujika, *Date hielo*, es'osten. *Date hielo?*, *tengo el rio helau*. Nire golpiek eta danak hantxe kuretan zien, Oromiñoko errekan. Lesiño gitxi eukin dot, hartu baño lehenau neuk emoten nabien. Fuertie ixen nitzen, argala, baño rapidue.

San Mamesen jeneralien uraz-eta jausi eitten zien. Baia kanpora jueten giñenien dana siku-siku, ta bedarra altue. Dana estudidxaute, eta listuek. Bedarra ixeten zan, oñ *hierba sintetica* fazole da, jentie ezta sakrifketan lehengo moduen... Oingo *jugadoriek* sakrifizidxue zero. Guk bizikletan, trenien... Dirue apur eindde, kotxie, kotxe txiki bat erosteko.

Kanpeonatue ospatu guk kamioiaz. Gabarra gero ixen zan, Clementegaz. Semie'pai, semie gabarran etorri zan... Gu kanpeoi ixen giñenien, San Mamesen ixen giñen kanpeoiek, San Mamesetik Aiuntamenture kamioien. Beste kanpeonatuetan be, hemendik Arrianditik pasau giñen, Zorrontzan gelditu txanpana eraten, Durungora... Ni neu kamioien. Oiñ abioien etorten die, eta gabarran, baña gu kamioien.

Partidorik partido autobusien ibiltzen giñen, beti autobusien. Behin abioien eukin gañun Jaenera jueteko asmue, abioireko entradak hartute, baia eguenien ja autobuse arreglau abien, eta billeteik abioienak direktibuek hartu abiezan. Gu autobusien. Eta abioie jausi ein zan, Madrileko aldatzien-edo, jausi ein zan, eta erdidxek hildde. Escudero famatue, eta andrie zazpi hillabeteko umiaz sabelien... Horretan abioen geu ixen giñen jueteko, kontue ataraixu... Hill ein zien, gitxi salbau zien. Jo, markie...

Athletidxek beti eukin dau ambiente itzela. San Mames zaharrien ezan entradarik egoten edozein ekipo etorten zanien... Gu baño afiziño *sintzeruaue* zan. Oin baño zarata gitxiau, oin irabazten ezpozu eztozu balidxo. Lehenau ez, lehenau lagundu eitte'oskuen asko... Eta Athletidxe beti markaute, beti markaute egon da... Bizkaitarrak ginen, guk jokatu gañunien, danak giñen Bizkaikuek. Jugadorien artien anaidxen moduen konpontzen giñen, eta bertakuek, eta beti euskeraz... Pasetan da, gero, jueten zara urtietan kanpora ta...

Athletidxe *kanpeon* ezta ixen Durangoko bi edo hiru jokatzten egon ezik. Bi edo hiru... Athletidxe ixen da kanpeoie durangarrekin. Arieta, ni... Oin eztabie kasurik eitten horrena, ta ezta kanpeonatorik irabazten... Oveja, zelan die pas-teleridxakuek? Garate... Hemengo beste bi be... Hamasei urte Athletidxen ein nabezan jokatzten. Sei kanpeonato da, bueno, ekipo ona euki naben da, pozik handixik...

Nire ordeiz Iribar etorri zan gero, Iribar egon zan suplente urte bat edo bi neure zerien, baia nik ja hogeta hamasei urte eukin nabezan... Iribar sartu zan, eta ni juen nitzen Españolera... Españolera juen, baia Athletidxek ez osten ixten, eta diru asko hartu aben nigaittik, ni Españolera juatiarren, ni ixtiarren jueten. Neu'pe kanbidxue, hainbeste urte leku baten, beste leku batera... Baia penie emo'osten, Athletidxe diferente da...

Españolien Alfredo Di Stéfano

Kopa, Rial, Di Stéfano, Puskas, Gento, delantera mundial-mundiala gure kontra Madrilen kontrako finalien... Igual korner bat botateko etorten zan neure ondora Di Stéfano ta, *Qué prima teneis?* Nik, *cincuenta*, eta berak, *yo trescientas ochenta*... *Pues te vas fastidiar, porque te vas a quedar sin trescientas ochenta*. Berak,

hijo de la gran puta! Finala irabazitte gitxi emote'oskuen, baia nahikue harexaz familidxe mantenietako. Gaur milloiek irabazten die...

Di Stéfanok bai irabazte'aben, bera zan gehidxen irabazte'abena, baia gu emo'oskuenaz pozik... Neure lagune ixen zan da, gixajue hildde dau, baia beti eukin dogu itzeleko zera, eta seme guztidxe ezetzen nabezan, andrie be bai... andriek botate'aben maldeziñue bera'pañño gehidxau... Eta berak botat'abezan, badakixu zelakuek diezen horkuek, argentinuek.

Españolera juen nitzen jokatzten. *Espanyol de Barcelona*, ta han lau urte ein nabezan Di Stéfanogaz, Di Stéfano be Madridetik Españolera juen zan da haixegaz, harek hiru urte ei' abezan da nik lau urte. Da ondo, ba, fubolien... Internazional be askotan, internazional eta hortxe zerien, ezin gara kejau...

Bartzelonan bizi giñen, seme gaztie hantxe jaidxo zan... Bilbora eziñ izan giñen etorri, ze aireportue edurraz beteta egon zan, ta hantxe jaidxo zan bigarrena... Di Stéfano be neugaz, ha be familidxaz eguen, eta guztidxeekin. Jente ona ixen zan. Bueno, kanpo fubolien txarrena zan bera, *horroroso*... Nik esate'notsen, *Oye Alfredo, no pueden jugar como tú, no pueden, tienes que tener un poco más de calma, como tú hay uno, tú...* *Es que me bajan con nieve, todas las pelotas me mandan arriba y me bajan con nieve, y yo no puedo con eso...* Baina, fenomenue zan. Astelehenetan, katalanak ez, bost edo sei ixen gintzezan hemenguek edo hanguek eta juntaute bazkaitten jueten giñen beragaz... Berrogei urte euki abezan eta posturie eitt'aben beti berrogeita hamar metroko karrerie, *cinco mil pelas juego*... Eta etorten zien, da beti irabazte'aben, eta debalde jate'aben, ze beti irabazte'aben, berrogei urtegaz eta danei irabazi... Debalde jate'aben astelehenetan.

Bera zan hoberena, *el mejor*, lehenau eta geruau be hoberena, nik ikusi doten hoberena behintzat.

Ameriketan

Españoletik *Estados Unidos*era, han jokatu naben urtebete. Baaii, *Estados Unidos*era, *oseake vida completa*... Handi'pe eske etorri zien. Españolien akabau naben kontratue da beste urtebete gure ixé'ostien firmau, hango presidentie itzeleko lagun ona ixen zan da esa'osten aber *Estados Unidos*era juen gure doten, da, ba bueno, da berak... berak abioien erue'osten haraño bertaraño... Da firmau naben urtebete.

Estatu Batuetako ligan jentie ona ixen zan. Ni juen nitzen urtien, hónek jugadoriek jaleue euki' abienak euren ekipuen, danak haraixe jueten zien, baia ekipo ona, ondo jokatzé' abien... Da kanpue, kanpo-fubola zerien... beisbol kanpuetan jokatzten gañun...

Baia txarra, joe... gaur hamen jokatu, gaur Kanadan... Kanadan jokatu gañun... lelengo partidue, ta joeee, *nueve bajo cero*... beratzi, ai amaaa, hango hotza, enaben jokatu gure ixen... Baaai, juen nitzen da kalefaziñuaz kanpue... kalefaziñue, ta irabazi gañun... Da bigarrena, jokatu gañun Los Angelesen *con treintay ocho grados*, kontue atara'ixu... *Nueve bajo cero... treintay ocho grados*...

Los Angelesen egon giñenien, geure hotelien egon zan Kennedy... Kennedy anaidxie, ze, irabazi aben ja, e... bera ixen zan ja irabazi abena eleksiñuetan askogaittik puntuaziñue... Hamabidxetan jokatu gañun guk partidue da irabazi geuntsen hiru eta zero, da hotelera ez oskuen itxi sartzen, da hotelien, bertan hill abien... Hantxe luntxien, itzelezko luntxie da, batek pum... da hilldde... Bai akordetan naz zelan hill abien hantxe geure hotelien...

Ameriketara bakarrik juen nitzen. Andrie eta semiek, hamaika urte da zortzigaz, eskolan, Jesuitetan hamen Durangon, edade txarra, ta ezin leike mutikuokin... *Setenta edo setenta y unon* juen nitzen harantza, urtebete bakarrik egon nitzen. Ostantzien, biximodue ondo, baia beti, zelan hiru partidu jokatzen zañun astien, ba, beti biajien... Beti biajetan, beti ederto, ondo portau zien, txaletak eta... Joe, itzeleko jaleuak egon zien ni juen nitzen leku guztidxetan... Hónek baltzak, baltzak kalien da, jo... Baia, fubola ederto, fubola ederto baño edertuau... Txarrena ixen zan beti abioie, hamendik Idxorretara jueteko be abioie... Beti abioien, *mekaguen lamar*. Iguel egoten gintzezan aireportuen da hogetamarra, gure abioei hogetamarra, da miñutu bien moduen, pun-pun-pun... Da handik bestekaldetik be, pun-pun-pun, bajatzen zien, aiii amaaa... Niretzat, abioie, jo... Neure bizi guztidxen ibili naz abioien, baia atzenien be, jo... *Estados Unidosen* firmau ingo ostien beste urtebete, da esan notsien, *ni hablar*, banue hamendik. Etxera nue, etxera semiek eta familidxiaz. Kanpeon ixen nitzen ganera Estados Unidosen, baia beti abioien ibiltteko, abioien, abioien, egun guztidxetan abioien, da enaben gure ixen gehidxau ibili.

Handik etxera etorri nitzen...

Entrenadore

Etorri da esamiñak euki nabezan Madrilen entrenadore ixeteko, esamiña bat bakarrik falta dxaten Madrilen, da bota ostien kartie, *si no vienes pal quince de septiembre se perdió, no vale*. Da etorri nitzen, baia akabaute ja ligie, handik etorri nitzen, juen nitzen esamiñera da lelengo urten naberen. Da hortixik entrenetan... Barakaldo, Cultural Leonesa, Celta, Murcia, Balompédica Linense da bueno, ondo, ederto entrenetan. Berrogeta, berrogetabat urte euki naberen ondiño, jokatzeke ondo ondiño, ondo ibili nitzen, baia entrenetan hasi nitzen...

Athletidxen, nire entrenadore, onena Daucik ixen zan, ligetako bat irabazi gañun beragaz. Brasileño bat be eukin gañun... Pamplonako bat be eukin gañun, Albeniz, Albenizegaz irabazi gañun 58kue Madrilegaz... Beste bat Galdakaokue ixen zan, gerran martxau abien Iraragorrik eta hórrek Ameriketara, eta honek Argentinan jokatu aben... Athletidxe ez da ixen entrenadorie asko kanbidxetakue, etorten zanien baten bat lau edo urte geratzen zan...

Bueno, ba, ni be entrenadore. Eta ekipuek ein nabezan asko kanpeoiek... Barakaldo, Leonesa, Celta de Vigo, Murcia, hórrek danak. Baia, bueno, akabau zanien, fuera...

Bizi guztidxe futbolien. Txarra da bizi guztidxe futbolien, baia entrenadore, buuuuu... Galtzen dozunien, ezin zeinke juen kaletik oñez... Txarra da, danak beti... Resultaue da balidxo dauena e... Irabazten b'ozu, ondo. Baia, galtzen b'ozu, kulpie zeuk...

Portero

Lezama portero ona zan, nik ezautu duan onena... Bueno, Bilbok porteruek eukin dauz onak. Lezama ixen zan fenomenala, pasau zan ez zala erregularra... emote'otsen batzuetan... Euki aben suerte txarra, Valladoliden jokatu gañun, eta bota aben batek areatik kanpotik txute fuera, fuera, baia jo aben largerue eta gola barrure... Hortxe hasarratu zan entrenadorie, ta eukin naben suertie neuk urtetie... Baña Athletidxek portero onak eukin dauz beti. Hamengo porteruek, Euskadikuek, danetatik onenak ixen die, Arkonada-ta... Lehenau portero onauk ixeten zien, baña ez abien periodikuek-eta esaten hau edo bestie, etxakien hain-beste inportantziarik emoten porterueri. Gero, Iribar eta, sartu zien beste batzuk, Iker Casillas-eta, baina lehenau golak sartze'abiezenak altzeta' abiezan, porteruek beti atzien.

Dana dala, porterue da leku txarra, porterue da lekurik txarrena. Partidu guztidxen ibiltzen zara fenomeno gelditzen, atzeneko minutuen uhh tripapetik sartzen dxatzu bat, eta kulpable, letra guztidxekin... Porterue da ekipotik puestorik txarrena. Beti problemak, beti zauz nerbioso, beti zauz fijetan, zarata eitten, koloketan... Baia, horixe, hortxe balidxoko gañun-de... Eta semie be portero, eta oin deku beste nietue, ta portero, Andoniren semie portero... hamalau urte dekoz, baia porteridxan dau zerien, unibersidadien... Porteruek erresponsabilidade itzela deko beti, bestiek aiñeketan dabiz eta, baiña porteruek handik paluetatik ezin martxau... Harrikadak, zerak, insultuek, danak hartu doguz be bai, pasau doguz danak, danak.

Penalti asko gelditu naben, *elamo*. Kubalak, *en doscientos y algo penaltis*, ez aben sekule fallau, eta neugaz fallau aben, neuk geldittu notsen, finalerako gero Madrilera juen giñenien. Gustetan dxatezan penaltidxe, baia orduen etxakon emoten inportantziarik porterueri... Oingo moduen ikusi ezkerro telebisiñotik! Nik, hotelien juen da preguntetan notsen kamarerueri, *Quien tira los penaltis?*, *A dónde tira?* Kamareruek hoteletan beti eskatze'oskuen inbitaziñoren bat eta... *Siempre tira a tu derecha*, ta hoixe... Oiñ bideuen ikusten diez gauzak, oingo porteruek itzeleko faborie dekie, ze ikusi eitten die telebisiñuen zelan joten dabien, lehenau ez... Onenak ixen gara gu, ezer ikusi barik be geldittu... Nire bitrinan badekot omenajien emo'ostien zera, lelengue ixen nitzelako geldittu abena Wenbleyn penaltidxe... Baia, badakixu, ni Karmelo nitzen, Oromiñokue...

Amak eitte'ostezean niri guantiek. Sei pare edo zazpi urtien gastetan nabezan, amak eitte'ostezean, itzelak, eta haixekin... Eta pelotiek ez osten eskapetan eze-gaitti'pe. Oin zelako guantiek erabiltten dien, balidxo dabie *larrepera*, eta beti dekie baloie eskapetan... Amak galtzak eta danak eitte'ostezean laniaz, ardidxen zeraz, Oromiñon, uraz apurtxo bat eiñ, eta fenomeno...